

ШЫҢ

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1952
март
16

ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 53 (2483)
ӨРТӨЗ 20 КОП.

Найсылалдың ажылчы чоннары Күрүнө бюджетин чаңгыс эп-сеткил-биле чүүлүгү деп көрүп турар (1 арын).
Муриақы колхозтун үлегери (1 арын).
Партияжи амырлар: М. Каваа-Сарыг — ВКП(б) Бий-Хем райкомунун пленуму. К. Селеп — Шинт-

пирин күүсөлдөзү дээш жылдаар (2 арын).
В. Тамдын-оол — Область школарынның одаар ыяш белеткелнин организастыг эртерер (2 арын).
Чонун бижик билигиг болдураар (3 арын).
Ермоленко. — Хереглед кооперациязынын ажылынга улуг кичээнгеин салыр (3 арын).
Х. Нурсат. — Улгатыр катышкан колхозтун үлегери (4 арын).
Зайцев. — Область ажаалга кассаларынга болгаш дузалаар комиссияларынын ажылынга хөй-нинтин көрүлдөзү (4 арын).
К. Молчинов. — Делегей байдалынын допчулалы (4 арын).

Интеллигенцияны идея-политика талазы-биле кижизидерин күштелдирер

Ленин—Сталинның партиязынын удуртулгазы-биле болган культура революциязынын түнелинде бистин чуртууска чаа, совет интеллигенция тургустунган. Ол интеллигенция чоннун үндөзүн эрге-ажыктары-биле тудуш харылзашкан, олар ажылчынар болгаш колхозчулар-биле кизди коммунист ниниетелди тудуш тургузуп турарлар.

Интеллигент кадрларын дүргөн өзүлдөзү болза, совет ниниетелди хөгжүлдөзү база бир онза чүүлү болур. Бодунуң даштыкы болгаш ништики политиказын чедишигинин чорудар, улус ажил-агынын болгаш культураның бугу адырларын эртем эзугаар башкаар төлөдө, бистин чуртууска четчирий саныг хөй интеллигент кадрларлыг болур ужурулу.

Бистин чуртуустун муриақы областарын хөгжүлдөзү ден-денинге кыска хуусаанын тургузунда чедер төлөдө, бистин область интеллигент кадрларын ужуру-дузазы канчаар-таа аажок улуг болгаш онза негелини турар. Область экономиказынын болгаш культуразынын социалистг чаартылганын интеллигент кадрлар эн-не идепкейли-биле киржиң турарлар. Облуска улус ажил-агынын планнарын чедишигининг күүсөдир дээш, национал демирлиг, социалистг уткашыннарыг культураның улам ынай көдүрүшкүнү дээш инженерлер болгаш техниктер, башкылар болгаш эмчилер, уран-чүүлдү болгаш литературанын ажилдакчылары хол салбайн ажилдап, демисең турарлар.

Ам үдө Совет Тывада бүдүн чартык муя башкылар, 500 ажыг кижий эмчилер, 200 хире агрономнар, мал эмчилери, зоотехниктер ажилдап турарлар. Чыл санында-ла улус ажил-агынын, уран-чүүлдү болгаш литературанын бугу адырларында үндөзүн чурткакчыларда чаа интеллигент кадрлар канчаар-таа аажок хөй-биле өзүп үнүп турар.

Совет интеллигенциянын ол улуг армиязы чүгдө боттарының ажилдап турары уяктоттарында хүлээлгедиг ажилын күүсөдир турар эвес, политиказын, хөй-нинтинин ажил-амыдралынга база идепкейлиг киржиң турарлар. Бистин областын интеллигент кадрларыннан — Бай Хаактын ортумак школынын директору эш Михайлюк, Кызыл хоорайда башкы эш Лаврентьева, Туран школынын башкысы эш Пирогова, Чадаана эмилтезинин эргекчи эш Александрова, Бай-Тайга райоңда башкылар эштер Адыг, Шыдыраа болгаш өске-даа алдар-сурагалыгарын аттары бистин область хөй-нинтининг экизи-биле билиңдир.

Бистин интеллигент кадрларывс бодунуң улуг Төрзөн чуртуунуң чаагайжыдылганынга улуг ажык-дузазы ажилдарын кызынынар дээш, боттарынын бугу күжүн болгаш билин чоннун нинти хөргезге беринер дээш, партия организастылары интеллигент кадрларын амырлар чуртталганын хун-бүрүнүн кичээлгени салып, оларнын өзөринге болгаш идея-теориялыг билиг меделерин белидин алырынга боттук дузаны көргүзөр сорулгалыг.

Совет интеллигент кадрларын идея талазы-биле кижизидерине ВКП(б) ТК-ның литература, театр, кино, музыка ажилдарынын айтырылганын талазы-биле үндүргөн төгүлүг доктаалдары эн-не улуг ролду ойнаан. Сөөлүг үдө чоруткулаан философия, биология дүк эртемнин айтырылганын талазы-биле чогаалдык маргылдаалар интеллигенттерин калбак массаларынын марксисци-ленинич теорияны өөренип шинтээдип алырынга улуг дузаны көргүскен.

Сөөлүг үдө дыка хөй партия организастылары интеллигент кадр-

лар-биле ажилды элзэн экижиткен. Ажил-агы болгаш культура тургузушкунуңа бодунуң удуртулгазын чоруларда партия организастылары интеллигенттерге даанып, областын социалистг чаартылганын бугу уяктоттарынга демиселге оларнын ролун белидин турар.

ВКП(б) Чөөн-Хемчик райкому интеллигенттер-биле ажилды элзэн экижиткен. Партия райкому интеллигент кадрларын идея талазы-биле өзөринин дугайында эйтергеге улуг кичээлгени салып турар. Райкомнун ажилдакчылары (сашкылар, эмчилер болгаш кездеэ ажил-агынын тускай эртемнигери-биле үргүчү беседалагып, оларнын-биле экономика, культура атырылгаларынын талазы-биле сөмөлчүлүг турарлар. Интеллигенттерин хөй кезин боттарынын идея-теориялыг билиг денелин белидин алыр дээш кызымаккай ажилдап турарлар. ВКП(б) райкомун марксисци-ленинич теорияны өөренип турар интеллигенттерге дузаламчы кылдыр философия болгаш бугу делегей байдалынын айтырылганын талазы-биле лекциялар номчулганын организастап турар. Ында интеллигенттерин культура-амыдрал талазы-биле негелделеринче улуг кичээлгени база салып турар.

Ынчалза-даа интеллигенттерин политикаг билиг талазы-биле кижизидер ажилда улуг чептер туруп турар. ВКП(б)-нин чамдык райкомнары интеллигенттер-биле хун-бүрү политикаг ажилдарын чорударынын орунга, чүгдө кампания шинчигил ажилдап, партия ажилынын бо эн чугула уяктоттуңа улуг чептерини болдуруп турар. Ылайгы ВКП(б) Тес-Хем райкомун, оон секретары эш Чуглурун интеллигенттер ортузунга чорудар ажилды чедир үнелеп көрбей, ынаар сагыш салбайн турарында ол районда дыка хөй башкылар, эмчилер болгаш кездеэ ажил-агынын тускай эртемнигери боттарынын идея-теориялыг билин белидин алыр дээш ажилдап турарлар. ВКП(б) райкомунун ажилдакчыларынын интеллигенттерин чыып, оларнын билиг беседалагып, оларнын практикаг ажил-чорудулганынга болгаш культуралыг денелин белидеринге дузаламчы дугайында чаңгыс-даа катап айтырыг көдүрүп үндүрүп турган таргалганы районун интеллигент кадрлары билбей турарлар. Интеллигенттер ортузунга чорудар ажилга шак ыдыг чептерин ВКП(б) Бай-Тайга райкомун болгаш өске-даа чамдык райкомнар болдуруп турар.

Бистин область интеллигент кадрларын амыдрал-чуртталга талазы-биле негелделеринче сагыш салбас чорук ам-даа бар болуп турар. ВКП(б) райкомнары болгаш ажилчы чоннар депутаттарынын районнар Советтеринин күүсөмөннары интеллигент кадрларын амыдрал-чуртталга болгаш культура талазы-биле негелделеринче, оларнын идея-теориялыг билиг денелин белидеринче доктаамал сагыш салып ужурулу.

Ам үдө, бистин областың ажилчы чоннары 1952 чылдың улус ажил-агынын планнарын чедишигининг күүсөдир дээш бугу улустуң социалистг чарыгыңче кирген. Бо улуг хөргек интеллигент кадрларын күжүн долузу-биле чөп ажыглаар ужурулу.

Интеллигент кадрларын ортузунга политикаг ажилды күштедирип, хөй-нинтинин политикаг амыдралынга идепкейлиг кириштирип тургаш, бистин областың экономиказынын болгаш культуразынын социалистг чаартылганынга чаа-чаа чедишигинери челип алыр ужурулу бис.

Найсылалдың ажылчы чоннары Күрүнө бюджетин чаңгыс эп-сеткил-биле чүүлүгү деп көрүп турар

ССРЭ-нин Дээди Советинин үшкү сессиязынын хүлээп алганы ССРЭ-нин 1952 чылда Күрүнө бюджетинин дугайында Хоойлуну чугаалажып көөрү Москванын бугурулгелеринде болгаш найсылалдың областарында үргүчүлүг турар. Улус ажил-агынын хөгжүлдөзү дугайында, совет улустун материалдыг чаагай чоруунуң, культуруг денелин белишининин дугайында Ленин—Сталинның партиязынын могаг-шылаг чок сагыш салышкынын, совет чазактын тайыңыга ынакшылдыг политиказын көксузү-биле херечилеп турар хоойлуну ажилчы чоннар чер болганда чүүлүгү деп көрүп турар.

Москванын трансформатор заводунун аргыг цехинин ажилчыны Степановтун хоойлуну танышканынын соонда чугаалааны болза:

—Совет Күрүнениң бюджеди болза, тайбынын болгаш тургузушкунуң бюджеди болур, ол бистин чуртуун ажилчы чоннарын коммунистг тургузушкунуң чаа-чаа тнелелтеринге сорук кирип турар. Бистин цехинин коллективни сөөлүг үеин дүргүздө муң-муң килограмм сывырылдак честерни, муң-муң метр хөвч-саазын кылыгы дентилери болгаш өске-даа дыка хөй үнелиг материалдарны камнап алган.

Цехтин коллективин ССРЭ-нин Дээди Советинин үшкү сессиязынын шиптирлеринге стахановчу күш-ажылдар-биле харылзаш. Кубшевтин суг күжү-биле ажилдап трансформаторну хуусаазыннан дөргө хонук эрте дужаган.

Москвада машина дүгүнү кылды заводтун галадриа цехинин стахановчуу Харламовтун демделгези болза: Бистин бюджетинистин сая-

бүрүзү совет тургузугун күчү-шылдыгы көргүзүп турар. Бүдүрүлгелер, школар, санаторийлер, чуртталга, культуру ордуларынын тудуларынын акшаландырышкынын чылдың-на өзүп турар. Совет кижилерин чаагай амыдралынын дугайында сталинчы сагыш-салышкына хары кылдыр бугу күжү-үстү бистин чуртууска коммунистг тургузушкунуңа берээлинер. ССРЭ-нин Дээди Советинин сессиязынга алдар кылдыр стахановчу ээлчегин хуннеринде мээң бригадам 58 муң рубльди камнап алган. Ол ышкаш ам-лаа камналгалыг ажилдаар бис.

Москванын Петр Алексеев аттыг чинге дүктен суку кылдыр фабрика-зынын ажилдакчызы Солодилова мынча дээш:—Бистин стахановчу күш-ажылывс бюджедти улам бижылгап турар болгаш оон чедишигининг күүсөлдөзүн хандырып турар. Сессияга алдар болдурган күш-ажылчы ээлчегде постун кончуг эки шынары дээш көдүрүп үнгөн бис.

Продукциянын бот-өртөзүн чингелдезинге бистин коллективис 480 муң рубльди камнап алган. Бис ам челип алган чедишиктеринисти бижылгап турар бис. Бугу делегейге тайбынын чөлөгичи социалистг күрүнениң улус ажил-агынын улам ынайгы көдүрүшкүнү болдувустун стахановчу күш-ажылывс-биле хандыраал.

ССРЭ-нин 1952 чылда Күрүнө бюджетинин дугайында беседалар Сталин аттыг автозаводта, бирин подшпник заводунда, станок тудуунуң «Красный пролетарий» заводунда, Любинскийн шуктулга-механик заводунда болгаш бистин Төрзөн чуртуустун найсылалынын өске-даа бүдүрүлгелеринде улуг көдүрүшкүн-биле эрттип турар.

Иван Никандрович Полев — Бий-Хем районунуң Кочетов аттыг колхозунуң даргазы.

Леонардо да Винчинин төртүнгөн хүнүнден бээр беш чүс чыл болганынга

ЛЕНИНГРАД. Улуг итали чуркуч Леонардо да Винчинин бугу делегейг билиңдир чуруктары «Мадонна Бенда», «Мадона Литта» Күрүнө эрмитажынын залдарында шыгжатынып чыдар.

Леонардо да Винчинин төртүнгөн хүнүнден бээр 500 чүс чыл болганын демделгезинге эрмитаж белеткенип турар. Маана Леонардо да Винчинин өске музейлерде бар чурулгаларынын болгаш фотографыларынын, чуруктарынын делгелгени ажилдар. Чурукчунун ажил-амыдралы болгаш оон үези-биле таныштырар лекцияларын бөлүп эрмитажтын лекториязы организастаан. (СЭТА).

Часна уткуштур

КИЕВ. Украинаның муриақы колхозтары болгаш машина-трактор станциялары часка белеткелдериниң сөөлүг ажилдарын доозуп турар. Эрткен чылды бо үезинге болаарга ам элзэн каш муң хөй тракторлар республикада септегинен.

Колхозтар үезин уруушкунуң планын күчөткөн болгаш үезин арыгашканын доозуп турар. Каучук ажилды колхозтар кок-сагызы үезинерин эстүрүп турар. Тус черин өдекшидилгезин дыка хөйү шөлдерге үндүр сөөрткен. Минералды өдекшидилгени база дажып турар. Ногаа ажилды колхозтар чакы тарылгага үезин одуртуп эстүрүрин ажилдарынче кирипкен.

Республиканың муриуну чүгүңүн районнарында дыка хөй трактор бригадалары ажилдап берип турар. Колхозтарында чедер берген. (СЭТА).

Грузиянын ховуларында

ТБИЛИСИ. Грузиянын колхозчулары болгаш кездеэ ажил-агы механизаторлары эрте часка долу белеткелдиг ужурашканнар. Агаар бойлаустан чыгып бергенин ажыглап алгаш, колхозчулар болза, тарылгаже, күзүн тараан тарааларын чедишидиң, ылиртээринче, чазын тарып культуруларын тарылгазынче календарлыг хуусаанын эзелден дыка мунай кирипкенер.

Ылангыя Тбилиси областың колхозтарында хову ажилдары дыка калбарган, ында республиканын эн улуг тарылга шөлдери мөөнөшкен. Чазын тарып культуруларын шөлү 30 муң гектар чедир өскөн. Колхозчулар баштайгы муң-муң гектарларды кызыл-тас, арбай, сула, тарымал тоорук болгаш өске-даа культуруларын тараан. (СЭТА).

БИСТИҢ КОЛХОЗТУҢ КӨРГҮЗҮГЛЕРИ

Бистин колхозуву 1941 чылдың июль 24-те организастаан. Ол үе болза, немец-фашистг эжедекчилерин бистин Төрзөн чуртууска халдаанынын баштайгы чылыңы берге хуннери турган. Ол байдалды ажыглап алгаш, кулаклар чаа колхозту тургузууга удурланып, сигенин өртедип, малды хыдып өлүрүп турган.

Ындыг бергелер турза-даа, ону большевикчи эзу-биле ажил эрткен бис. Колхоз баштай 9 өреген тургустунган болза, чыл төңүзүндө 22 өреге апарган. 1951 чылга чедир колхозтун өреgesi 10 катап өскөн. 1950 чылда Чалов аттыг колхоз-биле катыжып, чаңгыс улуг колхоз болган бис.

Большевик партиянын, совет чазактын болгаш эш Сталинның сагыш салышкынын ачызы-биле бистин колхозувус, ылангыя Тыва Совет Эвилелинин өг-бүлөзүнге катышкан соонда дыка өзүп сайыраан. Бисте чеди чыл болгаш эге школа, клуб, магазин, медицина болгаш ветеринария пунктлары ажилдап турар. Колхозтун суурунда Ильичинин лампазы чырып турар. Тараа кургадыр, арыглаар, ыяш дилер болгаш өске-даа ажилдарын электиридиңип турар.

Колхоз улгатыр катышканынын баштайгы чылында көсүк чедишиктерин билинган. Ылангыя хову, мал ажылынын бригадаларынын доктаамал составын бижылгаан. Оон түнелинде ажилдап кылган трудоденерин күш-ажылы кылып шыдаар бир колхозчуга онаажыры 1950 чыл-биле денгезрге дыка өскөн. Бир эвес 1950 чылда үстүндө ийн колхозту катай алырга, күш-ажылы кылып шыдаар бир колхозчуга 238 трудодень онаажып турган болза, 1951 чылда улгатыр катышкан чаңгыс колхозка 319 трудодень болган.

1950 чыл-биле денгезрге 1951 чылда тарылга шөлү 13,8 хуу, тараанын нинти чылдазы 19,7 хуу өскөн. Ол ышкаш мыйыстыг бола малдын баш саны 20,3 хуу, хойнуң—26 хуу, чыгы малдын—3 хуу өскөн.

Ам колхозта мал ажылынын 4 фермазы ажилдап турар. Нинтинин малынын баш санынын өзүлдөзү-биле чергелештир продуктулуу база өскөн. Устүндө ийн колхозту катай алырга 1950 чылда бир сээр инектен ортумак сүт саалдазы 960 литр турган болза, 1951 чылда 1395 литр болган. 1951 чылда бир койдан ортумак дүк кыргылазы 1,6 килограмм азы 1950 чылдан 40 ажыг хуу өскөн.

Колхозтун улгатыр катышканынын ачызы-биле тууду бригаданын бижылгап шыдаан бис. 1951 чылда

Бистин колхозтар даргаларынын чөвүдөсү алымынга Бий-Хем районда Кочетов аттыг колхозтун даргазы эш И. Н. Полевтин саялымыдан

Бир чылгы малга 36 центнер, инекке 28 центнер, хойга 4 центнер онаажы кылдыр сизген белеткелдиң дүжүгү ажаап алышканын бетиңде доозар болгаш шыктыг чемнери база саванын херегледиг санын эзугаар белеткел алыр.

Күрүнеге дужаар дүк планын май 1-де, эгти сентябрь 1-де күүсөдир бис.

1952 чылда тууду талазы-биле улуг планын салган бис. Чаа хову турлаан туудар болгаш ону электирижер, тараа арыглаар механикастык хову, 300 тонна кире тараа шыгжаар черни, хонукта 30 тонна эртерер механикастык ийн дугаар тараа арыглаар черни, ийн трактор вагончигин, 10 чуртталга бажынарын болгаш малдын 2 кажааларын туудар бис. 1952 чылда колхозчуларын бугу квартираларын электир-биле болгаш радио-биле хандыраар, суурну чаагайжылып, ногаачыдар бис.

Оон аңгыда электир-биле инек саар черни дерип кылыр болгаш колхоз төвүндө 20 километр ырак хөлдө бир хову ажылынын бригаданынга телефон харылзаанын тургузуп деп шиптирлеп алган бис.

1952 чылда бистин чорудар ажилдарынның программазы мындыгыдыр. Бо хөмчелгени бистин колхозчуларывс кончуг күзөл чүткүл-биле күүсөдиринге белен болгаш херек кырында хайнышканын ажилдап турар.

Оон ынай 1952 чылда сизген ара-лаштырар тарылга ээлчегитиргезин чорудуп, келер чоокку үдө ону бүрүн шинчээдип ап, оон-биле чер ажылынын культурузын, мал ажылынын продуктулууну дыка белидерин челип алыр сорулганы салып турар бис.

Мал ажылында улуг күш үнер ажилдарын механикастап, кол планын эзугаар колхоз суурун чаагайжыдып тургузар ажилды чорутушпаан, 1955 чылдан эртирбейн Хадын суурже болгаш колхозчуларын бажынарынче суг дамчыдылганын кылыр сорулганы салган бис.

Сталинчы сагыш салышкына сорук кирген бистин колхозчуларывс 1952 чылда социалистг чарышка алган хүлээлгелерин Төрзөн чуртуунуң муриунга алдарыны-биле күүсөдир.

В. И. Ленинның Чогаалдарының сески тому литва дылда

ВИЛЬНЮС. Литва ССР-нин Күрүнениң политикаг болгаш эртем литературалары үндүрер чери В. И. Ленинның Чогаалдарының сески болгаш тоску томнарын литва дылда очудуруп үндүргөн.

И. В. Сталинның Чогаалдарының литва дылда үнөүргөзү

ВИЛЬНЮС. Литва ССР-нин Күрүнениң политикаг болгаш эртем литературалары үндүрер чери В. И. Сталинның «Партияжи маргылдаларын дугайында допчузу-биле», «Революстуг түр чазак болгаш социал-демократия», «Национал ая-

Орус дылдан очулганы Литваның КП(б) ТК-ның партия төөгүзүнүн институту—ВКП(б) ТК-ның чанында Маркс—Энгельс—Лениннин институтунун салбыры кылган. (СЭТА).

тырыгын социал-демократияны канчаар билири?», «Октябрь революциязы болгаш орус коммунистернин тактиказы» деп чогаалдарын тус-тус брошюралар кылдыр литва дылга очудуруп үндүргөн. (СЭТА).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

ВКП(б) Би-Хем райкомунун пленуму

Чоокта чаа ВКП(б)-нин Би-Хем райкомунун VI пленуму болуп эрктен. Пленумга «Районнун партия организациязынын хүрээ-лениниң өзүлдениниң дугайы болгаш анык коммунистер-биле ажылдарны экижидери» база «МТС-тин ажылын экижидер кем-чеклер дугайында» ийи чүүл айты-рыларны чуугаалашкан.

Бирги айтырыгның талазы-биле илеткелди ВКП(б) райкомунун секретари эш Сапчай кылган. Илеткелчинин чуугаалааны болза, районнун партия организациязы 1951 чылдын январь 20-ден 1952 чылдын февраль 20-ге чедир ВКП(б) ТК-ның болгаш обкомунун удуртулгазы-биле партиянын хүрээ-лениниң эстүрениниң болгаш анык коммунистерни кижизидеринин талазы-биле эвээш эвес ажылдарны чоруткан. 13 айларнын ишинде ВКП(б)-ге 15 кежигүннерин, 13 кандидаттарны хүлээп алган, бо чылын партия чырыдышыкынын четкизинде 78 анык коммунистер өөренип турар.

«Өк» совхозта, Кочетов аттыг колхозта партия эге организациязы боттарынын хүрээленини эстүрген. Колхозтарда партия организациязыларын коммунистеринин колхозчу күш-ажылыга киржилгезин дыка илдепейткен. Чамдык коммунистер 500—1000 чедир күш-хүннерин ажилдааннар. Партия организациязы социалисттик чарыштын өзүлдүг организациязы болу бергенер. Районнун колхозтары, Анык коммунистерни кижизидер талазы-биле партия организациязы эвээш эвес ажылдарны чорутканы ол фактылар тодаргайлап турар.

Ынчалза-даа, илеткелчи болгаш санал бергенер партиянын хүрээ-лениниң өзүлденинде болгаш анык коммунистерни кижизидер ажылдардык улуг четпестер бар болуп турарын чуугаалааннар. Партиянын район комитети болгаш оон бюрузу бо талазы-биле чер-черде партия организациязынын четпес удурткан. Оон уламдан «Кызыл тараачын» колхозта (секретари эш Байыр), «Кызыл сылдыс» (секретари эш Шойлаа), «Тилелге» секретари эш Торжон, «Май 1-зи» (секретари эш Куртугбай) колхозтарда партия эге организациязы 13 айларнын ишинде шуут өзүлдө чок болганы болза, ол черлерде партиянын организациязы болгаш политикти кижизидиле ажылдарынын онза кошкак болуп турарын херечилеп турар. Ынчангаж, ол организациязыларга партияга кирерин күзүнни илдереткен чангыс-даа билдирешиш-кирбээ.

Районнун колхозтарында, МТС-те, совхозта, албан черлеринде дыка хөй муракчы колхозчулар, ажилчандар, албан хаагычтар бары билдингир. Олар-биле харылааны партия организациязы кошок тургузуп келген.

Чамдык партия организациязы-ларда өөренип турар. Күрүнеге ду-жаар эт, дүк планын район ажык күүсеткен.

Ынчалза-даа, социалисттик чарыштын чорудулгазынын үзүнде четпестер бар турганын пленум айтыпкан. Мал ажылынның продукту-лун беддер дээш демиселге райо-нунуң көдээ ажил-агы килдизин боду-нуң специалистеринин күжүн четпес эвиледиз. «Бурнгаар» колхозтун мал эмчиси Бурун-оол, ол-ла колхозка мал эмчиси турган Калзаа олар онза багай ажилдап келгенер.

Партия райкому болгаш райкүс-ком эрктен чылын тараанын чайгы суггарылгазын хандырар ажылды четпес организациязына. Бо ажылды организациязы таразы-биле район-нун көдээ ажил-агы килдизинден болгаш суг ажил-агынын эртеле-ринден негелдени олар кошкаткан турган.

Пленумга чуугаалашкан ийги ай-тырыгның талазы-биле илеткелди партия райкомунун пропаганда бол-гаш агитация килдизинин эргелек-чизи эш Кузун кылган. Партия райкому ВКП(б) обкомунун VII пленумунун партия чырыдышыкы-нда ажылды экижидер талазы-биле шиттирин күүседир дээш улуг ажилдарны чорутканын илет-келди чуугаалаан.

Чаа өөредилге чылы эгелен соонда партия чырыдышыкынын четкизинде бөлгүмнерин болгаш политиколарынның ажылынның дугайында айтырыглары районнун бюрузу 6 катал чуугаалайып көргөн. Бо ажилга удуртулганын тала-зы-биле партия кабинениниң эрге-лекчиинин болгаш партия эге ор-ганизациязынын секретарынын илеткелдерин ап турган.

Районнун школа назлыг уругла-ры бо чылын бүрүнү-биле школа-

ларынын семинарларын үргүлчү чорудуп турарын пленум эге ор-ганизациязылардан болгаш райком бюрузундан негээ.

Ийги айтырыг талазы-биле ВКП(б) райкомунун секретари эш Огаркин боду-нуң илеткелинге чугаа-лааны болза, күрүнеден бистин Би-Хем МТС-тин болгаш совхозтун эргезинге 35 тракторларны, 9 комбайнларны болгаш көдээ ажил-агынын өске-даа хөй-хөй машина-ларын берген. Чер болгаш мал ажылын сайзырадырынга МТС-тин улуг ролун чон бузуреп көргөн. Районнун арат ажил-агылары колхозтарга 100 хуу кирген.

МТС 1951 чылда трактор ажил-дарынын ниити планын 109 хуу күүсеткен. Эштер Тершин, Дабаев, Щепцов оларнын трактор бригада-лары күш-ажылчы улуг чешиш-ки-нерин көргүскенер, эштер Межов, Иванов, Измествев болгаш Лопатин олар МТС-тин алдарлыг комбай-нерлары болу бергенер.

Механизациянын ачызы-биле эрктен чылын район чаксы тарыл-ганы 11 ажил хүнеринде дооскан. Колхозтар күзүн тарадан багай эвес дүжүтүп алган. Колхозтарын ниити орулгазы 1950 чыл-биле де-нээрге 1951 чылда 34 хуу өскөн.

Чеднишкенини демдеглеви-шаан, МТС-тин ажылында улуг четпестерин пленум илдереткен. МТС бар техниканы долу ажыглайын турар. Ынчангаж, колхозтар-биле чарган керээлерин күүселдезин четпес боттандырбайн турар. МТС тараанын бедик дүжүдүн чедип алып дээш хемчеклерни четпес чорудуп, ажилдын шынары дээш демиселди кошкак чорутканы илерезен. МТС мал ажылын механи-застар ажылдарны эки чорутпаан, колхозтар тудуунун темпизин дүр-гелдиринге эки дуза көргүспейн турар.

ВКП(б) райкомунун бюрузу ме-ханизатор кадрларны шилеп бел-леткээрине болгаш кижизидериге, күш-ажылды организациязынын база сайылга чорумун быгыталаарына, техниканы долу будуркчулук ажыглаарына, колхозтар-биле МТС-тин харылзаанын быгытала-рына четпес кичээлгөй салганын пленум демдеглезен. МТС директору эш Балабанов, оон политиктиг ажил талазы-биле оралакчы эш Беспалов, ында партия организа-циязынын секретари эш Хлопушын олар колхозтарга МТС-тин ажылы-нын күүселдезин үргүлчү барып контрольдавайн турарлар. Бо чы-лын механизаторлар курсунга 50 кижиги өөренип ужурул турган, ам чүгө 35 кижиги өөренип турар. Ында чурум кошкак, кижизидилгелит ажилдар багай тургустунган.

Чугаалашкан айтырыгларын тала-зы-биле сорулгаларын айткан тодаргай шиттирин пленум хүлээп алган.

М. КАВАА-САРЫГ.

Сөөлгү үеде Кара-Суг суурда, Ленин аттыг колхозта, ВКП(б) райкомунун чанында ВКП(б) төгү-гүзүн өөренип бөлгүмнер болгаш «Бутрынгаар» колхозта политшкола боттарынын ажылын экижиткенер.

Оон-биле чергелештир партия чы-рыдышыкынынга удуртулганын пар-тия райкомунун пропаганда болгаш агитация килдизинде ам-даа четпес хандырып турарын пленум демде-глезен. Партия райкомунун сек-ретары, килдизинин эргелек-чизери болгаш пропагандисти бөлгүмнерин, политиколарынның кичээлдеринге барып олурушпайн турарлар. Кичээлдерин идеялыг денелин беддер дээш ажилдар кошкак чорутунган. Молотов аттыг колхозта ВКП(б) төгүзүчү допчу күзүн өөренип бөлгүм (удуртукчу эш Билчир-оол), Сталин аттыг колхозта политшкола (пропаган-дист эш Данзын) багай ажилдап тур-рлар. Кичээлдер үзүктелешкини-гин болгаш чавыс идеяныг денелге чоруп келген.

Партия кабинетинин ажылы не-гелденин чогуур денелин хандыр-байн турар. Пропагандисттеринин ажылынның дуржулгазын солштур-байн, марксизм-ленинизмни те-ориязын боттары өөренип турарлар-га Дузалар ажилдарны доктаамал организациязынын келгенин пленум-нун киржилгизери шүгүмчүлээнер. Бижик өөредилгенин бөлгүмнери-нин ажылы ам-даа экиживейн турар.

Чугаалашкан айтырыгларын тала-зы-биле бар четпестерин узуткаар хемчеклерин айткан шиттирин пленум хүлээп алган.

К. СЕДИП.

Таянды районда «Тилелге» колхоз чоокта чаа хааван өстү-рүп эгелзэн. Хааван фермазында ажилдап турар Полина Пона-наш хүлээлген үш хааваннары-дан 22 хааван оолдарын бүрүн ажаап алган. Чоокта чаа болуп эрктен парторганизациязынын хуралынга коммунистер эш По-нашты партия организациязы-нын секретарынын оралакчы-зынга сонуп алганнар.

Чуруу А. Ермолаевтин.

«Искра» колхозта

Би-Хем районнун «Искра» кол-хозунда хааван ажаакчысы М. Су-ворова 1949 чылдан бээр эн эки хааван ажаакчысы болуп келген. 1951 чыл-да 13 хаавандан 328 хааван оолдары алган, ол болза, хааван бүрүзүндөн 25 хааван оолдары алганы ол тур.

М. Суворованын чылда ажил-даан тудолдони 826, оон ажынынга 2478 килограмм тараа алган, немел-де төлөвирге 13 хааван оолдары алган.

Бо районда «Кызыл тараачын» колхозта эрктен чылын 44 беден 41 кулууну менди доруктуруп ал-ган чылгычы эш Санжага 410 ки-лограмм тарааны, 300 хойдан 306 хураган алган Янжапна 3 хойну, 409 хойдан 414 хураган алган Дор-жуга 3 хойну, кайызы-даа 396 хой-лардан 406 хураган алган Хал-бын-оол биле Биче-оолга 2—2 хой-ларны немелде төлөвирге тыыскан.

Фермада быжылгап берген бүгү 1421 хойдан 1443 хураганын менди доруктуруп алып дугайында ажил-ды эки организациязынын дээш ферма эргелекчизи эш Шеголевка 1 хой берген.

К. КАРА-ООЛ.

Мал кыштаглашкыны эки эртип турар

Барыин-Хемчик районда Воро-шилов аттыг колхоз ниитинин мал-дынык кыштагладышыкынынга улуг хемчеклерин ап чорутканыннан, мал кыштаглашкыны эки эртип турар.

Колхозтун шээр малын 11 кезек-черде, бола малдарын үш кезек-черде кыштаглаткан. Бо чылын ол кол-хозтун давискээрине чар чага чан-ган база соок улуг эвес болганын-дан кыштаглаткан малдарын күш-денгилеги шырак хур кыш ажып турар.

Анык малдардан өске тургузу азырап турар малдар чок. Колхозтун мал кыштагларынын ча-нында 25 тонна ажык сизген ам-даа бар.

Шээр мал төрүп эгелзэн болгаш колхозчу хойжулар чаш малдарны чидирит чоокка ажаап турар.

Колхозта мал эмчиси Ондарай кыштаглашкында малдарын үргү-чү көрүп, малчылар-биле чуугаала-жып, оларга совет ветеринария дугайында сүмелерин берип турар.

М. ХЕМЕР-ООЛ.

Колхозтун шээр малы оолдап турар

Бай-Тайга районнун Шуй суму-зунда «Мурнакчы» колхозтун мал-чынары боттарынын хундулук хү-лээлгенин кызымак күүседип турар. Олар кыштын соок үезинде малды чөм чүлү-биле таарыштыр азырап, малдын денгелин семис шырак чыл ажырап дээш улуг ажил-ниши кылган. Оон түнелинде ниитинин малы эки денгелди болуп турар.

Ам бо хүнерде колхозтун шээр малынын оолдашкыны эгелзэн 148 хураган, 100 айналар төрүтүнгөн. Колхозчу малчынар Дамдын, Хөл-чүкей, Доржу, Бады болгаш Эрэнзе онзадалыг ажылынга кызымак ажиллап, малдын чаш төлүн четче-ап, доруктуруп турар. Малдын чаш төлүн чидирит чок ап, ону семис кылдыр доруктуруп дээш малчы-нар улуг күштүг үндүрүп турар.

Область школларынын одаар ыяш белеткелин организастыг эртирер

Ыяш белеткелни бүгү-ниитинин херээ

Тсжу дээрге, бүгү-ле давискээри азыра-ыаш-биле шиттынган район дээрзи кымыга-даа билдингир. Ындыг турбузе, школаларын одаар ыяш чыл бүрүдө үзүлгөн, берге байдал-га таварышкан турарын кижиги кай-гаар чүве!

Районнун улус өөредилге килди-зинин болгаш суур (суму) Совет-теринин талазындан 1951—1952 өө-редилге чылынга уткуштур школа-ларга одаар ыяш белеткелин чорут-пайн, ол чууга ажилче ажилчы чо-нуу мобилизаставайн барганы-биле Тоора-Хемде эге, чеде чыл школа-лары кышты өттүр одаар ыяш та-лазы-биле берге байдалдарга та-варжып келген. Ам оларда одаар ыяш шуут үзүлгөн.

Оон чулдаганы Улуг-Даг, Оо-Хем суму Советтеринге (даргалары эштер Бадыжык, Биче-оол) пла-наан ыяштан чангыс-даа кубометри-ни белеткевейн барганында. Рай-күүском үстүнде суму Советтеринге негелдени кошкак тургузуп, ол чууга ажилга харысалга чок байдалды көргүскен Бадыжык, Биче-оол оларга хемчек көргүспээн.

Ол школаларны өөредилге чылы-нын төнчүзүнге чедир одаар ыяш-биле хандырар, келир өөредилге чылынга ыяш белеткелин чорудар талазы-биле сөөлгү үеде суурнун ажилчин, албан-хаакчытарынын киржилгези-биле воскресниктерин организастап эгелзэн. Ындыг болза-

В. ТАМДЫН-ООЛ, районнун саң килдизинин эрге-лекчизи.

ШКОЛАГА ДУЗАЛАМЧЫ

Чөөн-Хемчик районнун «Октябрь» 30 чыл ою» көдээ ажил-агы арте-ли школага оттулар ыяш белеткелин кылырынче 24 кижини чоруткан. Колхозтун тууду бригаданын бри-гадир Доржуга удурткан оттулар ыяш белеткээр бригада четпес-херексел-биле долу хандырылгалыг эки ажилдап турар.

Колхоз баштаар чери керээ өзү-гаар школага бир муң кубометр ыяшты белеткеп бээр планын ам

М. КӨПЕЕК.

Шалыпчы он хонуктун түнели көзүлбээн

1952—1953 өөредилге чылында школага одаар ыяш белеткээр тала-зы-биле шалыпчы он хонукту район ишинге чарлаан турган.

Ол ажилды бистин Эвэр райо-нун Солчур сумузунда ыракта-ла четпес күүседип турар. Суму Совети (даргазы эш Дензин, секретари эш Сазыг) шалыпчы он хонуктун дуга-йында чоңуң ортузунга кылды-гаа суртаал-массалыг ажилды чо-рутпаан болгаш оларнын күжүн ук ажилды чешишкенин эртирери-че мобилизаставайн барган.

Школага одаар ыяш белеткел-

иниң шалыпчы он хонукта суму-нун ажилчы чоңу хаара туттунмайн, чүгө 7 кижиги ажилдап келгени-биле белеткезе чогуур ыяштын планы барык-ла шуут күүсетнимээн.

Мынчангаж сорулганы күүсетимейн барган шалыпчы он хонуктун «наалгазын дарый хуусаада долду» күүседир төлөөде, суму Совети пар-тия, комсомолдун эге организациязы-лары бүгү-ниитинин воскресникте-рин организастаза чогуур.

С. САНДАН-ООЛ, К. ОЧУР-ООЛ.

Тарылга белеткелдин дарый доозар дээш ажилдаар

Барыин-Хемчик районнун Шек-пээр сумузунда «Совет Тыванын беш чыл ою» колхоз чаксы тарылга-га кончук багай белеткенип турар. Бүгү тараа культуларынын тарыл-газынга 625 центнер үрезин херек болза, ам бары чүгө 318 центнер азы 50 хуу болуп турар.

Колхозта 18 андазынын 12-зин септээн. Оон ишинде 4 андазынын тутуйлары чок болуп турар. Илчир септелгези чаа эгелеп турар. Хөмүр өжүрүкчүзү Фелепа дарганнарны хөмүр-биле хандырбаанындан кезек үеде септелге соксан турган. Азы-тын дериг-херекселенин талазы-биле 38 хомуттан чүгө 11-ни септээн. Хомут септекизи О. Сүрүн 20 ажык хонукта ажил кылбайн олуурда, колхоз баштаар чер кан-ды-даа хемчек албаан болгаш хөм, килис, баг материалдарны хандырып берпейн турган. Колхозта

6 шарынын дериг-херексели болгаш 10 терге септелгеге ам-даа кирбээн.

Колхоз тараа, сизген шөлүнге 6 километр туртуту кажааны тулар ужурулук. Оон ыяш материалын хар кыры-биле дүжүрүп алырынын хем-чези албаан. Тарылга шөлүнге өлөк, хүл дээш ышкаш чемижидилге төгөр ажилды безин бодавайн турар.

Колхоз даргазы эш Банын, хову ажылынның бригаданын бригадир-лери Намзырай, Байыр-оол тарылга-га белеткелди мындыг багай ор-ганизастап турда, районнун көдээ ажил-агы килдизинин талазында кандыг-даа хемчек албайн турары окта болбас. «Совет Тыванын беш чыл ою» колхозту тарылгага белет-келдирер дугайында боттуг хемчек алдыры ам хүнүнүн айтырымы болуп турар.

О. АНГЫР-ООЛ.

Ниити белеткел кошкак

Чаа-Хөл районнун Кызыл-Даг су-муда «Бурнгаар» колхозта (дарга-зы эш Ендан) чаксы тарылгага бе-леткел четпес. Үрезин уруп алыры-нын планын колхоз ыракта чедир күүсетпээн, а уруп алган үрезинини арыглаашкыны кончук оожум чоруп турар. Ол ышкаш ногаа тарылга-

»Кызыл тук» колхозта

Өвүр районнун Саглы сумуда «Кызыл тук» көдээ ажил-агы арте-ли бо чылдын чаксы тарылга-зынга багай белеткенип турар. Үре-зин уруп алырынын планы күүсе-тимээн, а уруп алган үрезинини арыглаар ажык чорувайн турар.

Т. САРЫГ-ООЛ.

даа, школа ажылы дээрге, бүгү-ниитинин херээ деп чүвени чамдык албан черлеринин удурткучулары чедир үнелеп көрбейн, анаа-ла оларга хамаарылга чок чүүл кылдыр көрүп турары-биле, эгелетинген хемчек чоруп бербейн турар.

Ылангыя бо чылдын февраль 23-те организастаан воскресникке 100 ажык кижиги киржир ужурулук турда херек кырында чүгө 30 четпес кижиги кээп киришкен. Райпо баш-таар черинин (даргазы эш Саропу-лов), хазылзаа конторазынын (на-чалынгы эш Веретельникова), кө-дээ ажил-агы килдизинин (эрге-лекчизи эш Оранский), улус суур-нун (шиткекчизи Шур-оол) кол-лективтеринден ол воскресникке чангыс-даа кижиги чорутпаан.

Келир өөредилге чылынга утку-штур район школаларына одаар ыяш белеткелин амдыгааштан эге-лед чорутпас болза, школалар келир чылын бо чылдагы ышкаш берге байдалдарга таваржыры чуугаажок.

Мынчангаж районнун удуртуп организациязы, ылангыя улус өөредилгезинин килдизи, база суур (суму) Советтери, колхозтар баш-таар черлери болгаш партия, ком-сомолдун эге организациязы шиттирлиг хемчеклерин дарый ап, бүгү хөй-ниитинин күжүн ол чууга ажилче чыра эвиледезе чогуур.

В. ТАМДЫН-ООЛ, районнун саң килдизинин эрге-лекчизи.

ШКОЛАГА ДУЗАЛАМЧЫ

удатпас доозар четкен. Оттулар ыяш белеткелде ажилдап турар кол-хозчуларын иштинден Сандуу, Дү-гүржап болгаш Шырап олар үлүг нормазын хүн-бүрүде ажырып, му-ракчы болуп турар.

Колхозтун оттулар ыяш белеткеп турар бригаданын ортузунда пар-тия эге организациязынын тургус-кан агитатору тандылга ажилын чорудуп турар.

М. КӨПЕЕК.

Шалыпчы он хонуктун түнели көзүлбээн

1952—1953 өөредилге чылында школага одаар ыяш белеткээр тала-зы-биле шалыпчы он хонукту район ишинге чарлаан турган.

Ол ажилды бистин Эвэр райо-нун Солчур сумузунда ыракта-ла четпес күүседип турар. Суму Совети (даргазы эш Дензин, секретари эш Сазыг) шалыпчы он хонуктун дуга-йында чоңуң ортузунга кылды-гаа суртаал-массалыг ажилды чо-рутпаан болгаш оларнын күжүн ук ажилды чешишкенин эртирери-че мобилизаставайн барган.

Школага одаар ыяш белеткел-

иниң шалыпчы он хонукта суму-нун ажилчы чоңу хаара туттунмайн, чүгө 7 кижиги ажилдап келгени-биле белеткезе чогуур ыяштын планы барык-ла шуут күүсетнимээн.

Мынчангаж сорулганы күүсетимейн барган шалыпчы он хонуктун «наалгазын дарый хуусаада долду» күүседир төлөөде, суму Совети пар-тия, комсомолдун эге организациязы-лары бүгү-ниитинин воскресникте-рин организастаза чогуур.

С. САНДАН-ООЛ, К. ОЧУР-ООЛ.

Тарылга белеткелдин дарый доозар дээш ажилдаар

Барыин-Хемчик районнун Шек-пээр сумузунда «Совет Тыванын беш чыл ою» колхоз чаксы тарылга-га кончук багай белеткенип турар. Бүгү тараа культуларынын тарыл-газынга 625 центнер үрезин херек болза, ам бары чүгө 318 центнер азы 50 хуу болуп турар.

Колхозта 18 андазынын 12-зин септээн. Оон ишинде 4 андазынын тутуйлары чок болуп турар. Илчир септелгези чаа эгелеп турар. Хөмүр өжүрүкчүзү Фелепа дарганнарны хөмүр-биле хандырбаанындан кезек үеде септелге соксан турган. Азы-тын дериг-херекселенин талазы-биле 38 хомуттан чүгө 11-ни септээн. Хомут септекизи О. Сүрүн 20 ажык хонукта ажил кылбайн олуурда, колхоз баштаар чер кан-ды-даа хемчек албаан болгаш хөм, килис, баг материалдарны хандырып берпейн турган. Колхозта

6 шарынын дериг-херексели болгаш 10 терге септелгеге ам-даа кирбээн.

Колхоз тараа, сизген шөлүнге 6 километр туртуту кажааны тулар ужурулук. Оон ыяш материалын хар кыры-биле дүжүрүп алырынын хем-чези албаан. Тарылга шөлүнге өлөк, хүл дээш ышкаш чемижидилге төгөр ажилды безин бодавайн турар.

Колхоз даргазы эш Банын, хову ажылынның бригаданын бригадир-лери Намзырай, Байыр-оол тарылга-га белеткелди мындыг багай ор-ганизастап турда, районнун көдээ ажил-агы килдизинин талазында кандыг-даа хемчек албайн турары окта болбас. «Совет Тыванын беш чыл ою» колхозту тарылгага белет-келдирер дугайында боттуг хемчек алдыры ам хүнүнүн айтырымы болуп турар.

О. АНГЫР-ООЛ.

Ниити белеткел кошкак

Чаа-Хөл районнун Кызыл-Даг су-муда «Бурнгаар» кол

Чонну бижик билиглг болдурар
Колхозта бижик өөредилгези

Каа-Хем районун Бояровка суурда «Ленинчи орук» колхозта организапта тургускан бижик өөредилгези эки түнделди көргүзүп турар.

Ол бөлүмнү 1951 чылдың ноябрьда организапта тургускан. Бижик бөлүмүн Бояровка тыва эге школына башкысы Е. Монгуш башкылап турар. Ында 13 кижин өөренип турар. Олар неделя санында ийн удаа доктаамал өөренип келген.

Е. Монгуш колхозчуларнын ортузунда бижик бөлөк чорукту дүргөн узуткаар дээш кызмак ажалдап турар. Бижик бөлүмү школадан 3 километр Улуг-Кыбыг деп черде турар болза-да, ол аразынга бичин-даа торулбайн кичээлдерин хүннерде озал чокка кээп турар.

Бөлүмнүн өөреникчилери башкынын келир үезинде кичээлге белен болгаш кичулү хүндүлөдиги уткуп ап туралар. Бөлүмнүн кичээлдерин организаптап болгаш бедик деннелге эрттип келген болгаш кичээл үзөр чорук мынчага туруп көрбөз.

Кичээл үзүктөл чок, шынарлыг

эрткени-биле өөреникчилерини иштинден бижикти мурнунда мырнай билбес турган Созур, Моруймаа, Дарыма болгаш Чичиккей олар ам саат чок номчуп, бижип турар апарганнар.

Башкы кичээлдерге хынамчалыг белеткелди кылып, өөреникчилерини кичээл санында айтырып, журналга демдектерин үргүлчү салып турар.

Ол үчтге бижик башкылап турар эвес, харын чоннун ортузунга агитас-массалыг ажилды база непередирип турар. Ол солуннарны, журналдарны ажылап, бистиң чуртта, даштыкыда бүгү-ле чаа-чаа болушкунарны үчтге бодунун 12 өөреникчилеринге эвес, а колхозтук өске бүгү кижигүнеринге база чедингири-биле тайылбырлап берип турар.

Ол бөлүмнүн өөреникчилери 1951—1952 өөредилге чылынын программазын чогуур хуусаазында доозуп, эки түннелдерин чедип ап шыдаар дээринге быжы-биле бузуреп туралар.

К. ОЧУР-ООЛ.
ВЛКСМ Каа-Хем райкомунун секретари.

Бижик өөредилгезин диргизер

Бижикти билбес болгаш биче билер чорукту узуткаар дээш большевик партия, совет чазак улуг кичээлгени салып, анаа чаргыдаары-биле күрүүне бюджеттендигден хөй-хөй түнүгү акша-хөрөнгөнүн үндүрүп, чоннун культурулу деннелдин бедидип, кижилерин эртембилиг-биле чепсеглэриниң айттарынын онзалай көрүп турар.

Областың партия, совет организацялары, улус өөредилгезинин организацялары ол улуг дузаламчыларга даанып алгаш, ажылач чоннун ортузунда бижик билбес чорукту узуткаарын херээн чединкиниң шиптирлеп, районнарнын суур (суму), колхоз бурзунга бижик бөлүмнүн организаптап тургускулааш, оларнын ажылынга боттуг дузаны, оперативтиг удуртулганы багай эвес хандырып турар.

Ынчаарга, Сүт-Хөл районунун Сүт-Хөл суму Совети, ында Киров аттыг көдээ ажил-агыг артелинин баштаар чери ол чугула ажилды херекке албайн, көргүзүп турар улуг дузаламчыны чөп ажыглавын турары-биле бижик өөредилгези ол черлерде мынчага чорувайн турар. 1951—1952 өөредилге чылынын кыжынында бижик өөредилгезин организаптап чорудар талазы-биле эрткен чылдың октябрь 28-те болган суму Советинин он бирги сессиязынга чоннун чуртталга айы-биле 5 кезек черге бижик бөлүмнүн тургузар дугайында шиптир үндүрүп, шырак билиг-лиг культурмейжилерин үзүп тургулаан болза-да, шиптирчинин күүселдезинге контролюду боттандырайн барганы-биле ол бөлүмнер кышты өттүр чагыс-даа кичээл чорутпааннар.

Сумуга 1951 чылда-ла турган 97 бижик билбес, 304 биче бижикти кижилер ам-даа ол-ла санында турбушаан. Оларнын аразында коммунистер болгаш комсомолчулар беэни хөй.

Ол-ла сессиядан колхоз төвүнде чурттап турар колхозчуларнын билиин барымдаалап 1—4 чедир колхозтарын улуг улустун кежээки школаның ажыдар деп шиптирлеэи. Анаа 52 кижин өөренип турган. Олар эгезинде үчтге 2—3 катап кичээлдеэ, оон-биле боттарынын өөредилгезин шуут соксаткан.

Сүт-Хөл суму Совети (даргазы эш Дажы), колхозта партия эге организацясы (секретари эш Чигжитей), колхоз баштаар чери (даргазы эш Дадар-оол) чоннун культурулу хөгжүлдизинин үндизини колхозчу тараачыларнын билгилер-биле чепсеглеп, бижик-биликтиг болдурарын херээн утуп алган турары окта шын эвес.

Район төвүнде ийн-ле километр черде бижик өөредилгези ол хире багай турда, ВКП(б), ВЛКСМ райкомнары, райкүүс-ком болгаш оон улус өөредилге килдизи ону ожаарып көрбөй турар чорук, районун өске бүгү сумулар, колхозтарында херектин байдалы оон-дара дээрзин тодаргайы-биле херечилеп турар.

Мынчангаш ВКП(б), ВЛКСМ-нин райкомнары, райкүүс-ком, оон улус өөредилге килдизи Сүт-Хөл суму девискээринге, ында колхозка бижик өөредилгезин катап экижит-кеш, оон ажылынга боттуг удуртулганы хандыраа чогуур.

М. СЕРЕН-ДОРЖУ.

УЛГАТЫР КАТЫШКАН
КОЛХОЗТУҢ КӨРГҮЗҮГЛЕРИ

Кызылдын көдээ районунда улгатыр катышкан «Совет Тыва» колхоз болза, экономика болгаш материалдыг суур талазы-биле биче күштүгү үш колхозтардан 1951 чылдың эгезинде катыжып тургустунган. Оон бээр «Совет Тыва» колхоз организа- эс, ажил-агыг талазы-биле элээн быжыккан.

1951 чылда колхозта чедип алдырган көргүзүлгөр болза, колхозтун моон сонгааргы калбак хөгжүлдизинин баштайгы сууру болур. Колхозта мал ажылынын 3, куштун 1, шупту 4 фермалары тургускан. Ол фермаларны эки дуржулгалыг эргелекчилер-биле, кадарчылар-биле болгаш саакчылар-биле хандырган. Колхоз 1951 чылда мал өстүрениниң планын ниятизи-биле 128,4 хуу, оон иштинде мыйыстыг бода малды — 141,4 хуу, чылгыны — 118,8 хуу, хөй, өшкүнү — 128,4 хуу күүсеткен. Куш фермазында 300 ажыг кыс дагаалар бар.

Мал ажылында мурнакчыларнын саны өзүп турар. Мурнакчы малчынар Х. Минчеймаа, О. Шагдыр төрөөн 66 беден 64 кулунну доруктуруп алган болгаш чыл иштинде 1022 трудоденини кизи бурзүзү ажыдап алган, оон аңгыда 64 кулуну өстүрүп алганы дээш 640 килограмм кызыл-тасты немелде төлөвир кылдыр оларга тыыскан. Малдын яныз-бүрү чермнерин эрткен чылын эки белеткээниңден ам бо талазы-биле колхоз бергедээш-кинге таварышпайн турар.

1950 чылга деңизерге, колхозтун тарылгазынын шөлү 54 хуу калбарган. 1952 чылда тарылга шөлүн оон-даа артык калбартып сорулаачы-биле үрезин уруушкунун 1951 чылдың үрезининге деңизерге 141,2 хуу чедир урган. 1951 чылда колхозтун хова ажылында 4 тракторлар, 2

комбайннар ажылдап турган. Мурнакчы техниканың дузаламчызынын болгаш колхозчуларнын чүткүлдүг күш-ажылынын түннелдинде өстүрүп, ажаан алган дужуду-биле колхоз күрүүне дужаар тараа планын МТС-ке натур-төлөвир биле катый 135,9 хуу күүсеткен. Ол ыш-каш күрүүне дужаар зыт планын 100 хуу, дуктун планын 348,5 хуу күүсеткен.

Чоокта чаа болган колхозтун өтчөт-сонгудалыг хуралыга бир трудоденине 3 килограмм тараа, акша-биле 2 рубль онаашкан. 1950 чылда үш бичи колхозтарнын акша орулгазы 144 муң рубль турган болза, 1951 чылда улгатыр катышкан колхозтун акша орулгазы 175 муң рубль четкен.

«Совет Тыва» колхозтун төвү Суг-Бажы 1950 чылда 10 шаа бажынарлыг турган болза, ам 30 чуртталга бажынарны, чеди чыл колхозуны, оон столоваязы, чунар-бажыны, уруглар язиси, эмнелге бажыны, көдээ Советтин контора-зы, магазин болгаш оон-даа өске тудуларлыг суур апарган.

Колхозта чазаныр, дарганнаар черлер, тууйбу бүүдүргөзү, дээрбе чижектиг дузалаар бүүдүргөлөр ажыдап турар. 1952 чылда электростанциянын тудуун доозуп, ажылгалга киирер дугайында улуг ажыл чорутунуп турар.

Бо көргүзүлгөр болза, бичи үрүмек колхозтарга бодарга, улгатыр катышкан ажил-агынын чединкини черле улуг болуру чугаажоо куру. «Совет Тыва» колхозтун колхозчулары 1952 чылда чаа-чаа чединкиниң чедип алыр дээш социалистиг чарышка киришип, бот-күлөөлгөлерин ап турар.

Х. НУРСАТ,
«Совет Тыва» колхозтун даргазы.

Мурнакчылар мал ажылында

Тере-Хөл районда «Большевик» көдээ ажил-агыг артелинин баштаар чери нитинин малынын өзүлдеги болур чоруунга мурнакчы малчынарны кириштирери чугула деп чүвеин баш удур биллип, дуржулгалыг малчынарны мал ажылында быжылгаш тургускан.

Оон түннелдинде артельдин нити-лештирген малынын бажы улам-на өзүп турар. Колхозтун хойжузу И. Хурбе чайгы семиртилге эки оттутуг черлерге солуй көжүп тургай, 700 баш хойну ормуктаган өрү кылдыр семирткен. Бо чылын төрөөн 158 хойдан 158 хураганны камгалап алган. Ол эрткен чылын

чүтге мал ажылынга 400 трудоденини ажалдап алган. Ол ышкыш, аныяк бода малдар кадарчылары Хоогуң, Сең олар 200 ажыг бода малды дыйка семиртир кадарган болгаш бо чылын немей төрүүр инек бурзүн элержилге кириген.

Чылгычы Сандаков, инек кадарчызы Сана-Кенден, зыт ажаакчызы Ээвин, шээр мал кадарчылары Аржы Сең Баян-Чыргал, Төмүр, сарлык кадарчылары Идам-Сюрюн, Күңээ, Сундуй олар боттарынын ол ажалдарынга эң кызмак болгаш ак-сөткилдиг ажалдап туралар.

Н. БАЛГАН.

БИР БӨРҮНҮ ӨЛҮРГӨН

Эрзин районда «Кызыл сымдыс» колхозтун мал эминзи эш Даваа чоокта чаа Нарын-Хем биле Тес-Хем аразында бир бөрү баран, билгеш, оон үш хонукта сүрүп тургаш өлүргөн.

Мал кырыкчызы бөрү өлүргөн дугайында оон шанналынга эш Даваа колхозтан бир хойну алган.

С. КОМБУ.

РЕДАНЦИЯГА ЧАГААЛАР
Санаторийде культу-массалыг ажил чорувастаан

Балгазынын Сталин аттыг санатория ажиттынип тургустунганыдан бээр хөй чылдар эрткен. Аарыг кижилерини эмнээр талазы-биле ол дыка улуг жуур-дузалыг болуп келгени маргылдаа чок. Эрткен чылдарда анаа аарыг кижилерин үчтге эмнээринден аңгыда, оларнын ортузунга культу-массалыг кижизидилге ажилдарын база багай эвес организаптап келген турар.

Сөөлгү үеде ында шак ындагы ажил шуут чорувастаан. Эмнелик турар аарыг кижилерини культу-лук дыштанылгызынга херектиг шыдыраа, музыка херекселдери, даалы дээн чижектиг өске-даа оюн херекселдери үрелип төнгөн.

Библиотеканын ажылы доктаамал эвес. Ында кизи онза хандыкчып номчупку-дег солун номнар эвээш, а тыва дыл кырында эргда-да, чаа-даа номнар чок. Эмнеликчилеринин ортузунга номчулга конференцияларын, литературулук кежээлерини библиотека организаптап турар.

Ол ышкыш, эмнедикчилерин чурттап турары тус-тус өрээлдерге радиопродукторларны тургус-

кулаар ужурулуг турган. Ол база чок. Солун номчулгалары, лекция, илеткелдер база шуут чорувайн турар. Оон ужурундан санаторийде эмнедип турар кижилер амыдыралдан чыдып каап, чалгааранчыг байдалда чурттап туралар.

Оон ындай, санаторийде почта тарылгалызынын байдалы онза четпес. Аарыг кижилерин дүргүлү-төрелинде, таныш-көрүжүнден келген чагаалар Балгазын суурнун почтазынга болгаш санаторийнин бодунга үр үеде шыгжатынып турарыдан чогуур ээлериңе улуу-биле озалдап кээп турар ийикпе, чамдыкта харын-даа чагаалар чидер таварылгалар болдунуп турар.

Үстүнде четпестерин чыйладып узуткаар, культурулу дыштанылга херектиг бүгү чүүдериңи хандырып тургузар дугайында эмнедикчилер санаторийнин дирекция черинге, ылангыч библиотека эргелекчиңизге негелдени хөй удаа тургузуу келсе-да, херектин байдалы амдыгаа чедир-ле эрги хевээр турбушаан.

С. ДАДАР-ООЛ,
М. ШЫДЫРАА.

Өөредилгени шынаржыдар

Бай-Тайга районун колхозтарына эрткен чылдың ноябрь-де-ла агро-зоотехникти курстарны организаптап тургускан. Анаа 120 кижин өөренип ужурулуг турган. Баштайгы үеде кичээлдер элээн шынарлыг чоруп турган. Ынчалза-да, сөөлгү үеде курстарнын ажылы конч суулаары.

Курстарнын кичээлдерин үргүлчү үзүктөлип турар болгаш дынакчылар келбестээн. «Дөн-Терек», «По-беда», «Тээли» колхозтарда курстар эң багай чоруп турар.

Курстарнын өөредилгезинче колхозтар баштаар черлерин сагыш салыр туржук, харын чамдык колхозтар даргалары боттарындан эгелээш кичээлдерге келбейн турар.

Ол ышкыш ВКП(б) райкомунун болгаш райкүүс-комунун бадылап каан башкыларынын билининиң чавызыдан кичээлдерге четпес белеткедиг келип, бергелерге таваржып турар чүүдөр. «Дөн-Терек» колхозта зоотехникти курстун башкызы бир чыл хуусаалыг вете-

рилар курсу дооскан Назыты билиниң четпезинден чагыс-даа кичээл эртербээн.

Чамдык колхозтарда эрттип турар кичээлдерин шынары кончуг багай. Сталин аттыг колхозта башкы Даваалаң дынакчылар-биле беседаны чорутса-да, дынакчыларнын билип ап турары куду болуп турар. Чүтге лекция номчулгалы-биле кызыгаарлатынып турар боордан башка катаптапас болгаш айтырбайн турар.

Районун агро-зоотехникти курстарында шак мындыг четпестер бар турунда, районун көдээ ажил-агыг килдизи оларнын ажалдарын эки-жидеринче хемчег албайн турар. Ол ышкыш ВКП(б) райкому болгаш райкүүс-ком башкылар бадылаан боордан аңгыда өске калдыг-даа сагыш салбаан.

Колхозтарда агро-зоотехникти курстарнын ажилын дарый экижитип чорударын хемчег алыры чугула.

Х. МААДЫР.

Малды кажаа-биле хандырыбан

Чаа-Хөл районун Кара-Тал суму-зунда «Тийлелге» колхозтун нити-лештирген шээр малынын кышка болгаш чаксы турлагаларында эки шынарлыг туром кажаалар чок. Оон ужурунда 2500 санын шээр малды 12 коьдан кылдыр кыштагалары үзүп үндүргөн ол малды 22 колхозчулар ажаап турар. Мурнунда хуу улустарын кайда эрги ирик, чавыс кажаазы бар болду оларнын ша-биле шээр малды 120-ден 250-ге чедир үскен чорук чогуур нормага четпейн турар болгаш анаа күш-ажы-

дын хөй кижилери чардыгып, оларнын трудоденини куду хемчээл-биле санап бээр ужурга таваржып турар.

Бо болза, эрткен чылдарда колхоз баштаар чер малга эки шынарлыг, четчир санын кажааларны белеткеп албанындан болуп турар.

Ам келир кышка удур чагыс-аай хевирлиг эки шынарлыг кажааларын амдыгааштан белеткеп, малды чыгып, делгем кажаалар-биле хандырып дугайында хемчег алыры эргедер чугула.

Т. СУНДУЯ.

Херегел кооперациязынын ажылынга кичээлгени салыр

Бистиң областа херегел кооперациязы болза, монополюдү черин ээлеп турар, Совет Тываның социалистиг чарытталгызынга ол улуг ужуур-дузалыг. Ол болза, улутпүрчүн, көдээ ажил-агынын болгаш культуранын улам ылай хөгжүлдезинге, колхозтарын нити ажил-агынын быжылгаларыга, көдээ ажил-агынын баранын бодурунга туржуп турар. Оон хүлээлгезинге чурттакчы чоннун херегелдерин хандыраары — барааннары хереклекчилерге чедирери онаажып турар.

Ол сорулгаларын чедип аларда, кооперация көдээ-биле хоорайнын аразында садыг харылсааларын калбартыр болгаш быжылгалар көдээ-биле хоорайнын аразында бараан саарылгазын организаптаар, көдээ ажил-агыг продуктуларын белеткелди чорудар болгаш болбазардыкы кылып, калык херегел барааннарын бүүдөр талазы-биле бүүдүргөлериң тургузар.

12 муң ажыг рубль болган, пландан дашкаар чыылдаларга 30 ажыг муң рубльди берген. Өлүк белеткелинин талазы-биле чыл планы 131 хуу күүсеттинген. Күрүүне хандырылгалыг албан черлеринин хандырылгалыг экижээ. Кооперациянын демократиязын база сагып турар.

Областың садыг четкилеринде бодунун ажил-херээн, большевикчилер эзу-биле көрүп эки ажалдап турар ажалдакчылар болгаш организацялар хөй, чижээ, Бин-Хем-нин раймагы (эргелекчизи эш Яньшевская) бараан саарылгазынын планын доктаамал ажыр күүседип келген дээш, чурттакчы чонну культурулу хандырып турары дээш Центрсоюзтун болгаш профсоюзуниниң ТК-нын бүгү эвилел шаңналын аңаа тыыскан. Горпонуң № 5 магазининин коллективни социалистиг чарышка чедип алган хүндүлүг черин быжы-биле тудуп турар. Каа-Хем районун Федорова суурда магазин эргелекчизи эш Бердыев база-ла эки ажалдап турар.

Мөңгүн-Тайга, Өвүр, Эрзин райполарынын белеткел организацяларынын ажалдакчылары өлүк белеткелдине большевикчилер эзу-биле ажалдааннар, оон түннелдинде 1951 чылда өлүк белеткелдинин планы ол районнарда ажыр күүсетинген болгаш бо чылын өлүк тывыжынын ажылын база-ла багай эвес чорудуп туралар.

Бараан саарылгалын калбартырынга таарымчалыг байдалдар бар турбуже, областың херегел кооперациязы ону ыракта четпес ажалдап турар. Бараан саарылгазынын планын областа нитиизин-биле күүсетинген-даа болза, херегел кооперациянын ажылында эң улуг четпестер бар, а чамдык Тере-Хөл, Бай-Тайга, Барыын-Хемчик болгаш оон-даа өске дыка четпес ажалдап ту-

рал райполар бар.

1951 чылда 17 райполардан үжү (Тере-Хөл, Бай-Тайга, Мөңгүн-Тайга райполары) бараан саарылгазынын планын күүсетип, 6 райполар (Барыын-Хемчик, Бай-Тайга; Мөңгүн-Тайга болгаш өскелер-даа), база Элегесте ажилчклар кооперациязы болгаш Хову-Аскың көдээ кооперациязы нити чедиптиле талазы-биле планын күүседирин хандырыбан. Оон ында 7 райполар (Чөөн-Хемчик, Чаа-Хөл, Танды болгаш өскелер-даа) өлүк белеткелдинин талазы-биле күрүүне планын күүседирин хандырыбаннар. Көдээ ажил-агыг продуктуларын белеткээри болгаш оларны хуулдуруп ажылгалары, база садып саараары 1951 чылда дыка четпес эрткен.

Кызыл хоорайда болгаш чамдык Барыын-Хемчик, Сүт-Хөл, Өвүр районнарда нитинин чедиптиле черлери хереклекчилерин негелделерин хандырып турар, столоваялар хиринг, таарымча чок, белеткеп турар чермнерин ассортиментизи кызы, шынары куду болуп турар. Чедиптирери хандырып турары оожум болгаш чедиптирерге докун хамаарылгалыг болуп туралар.

Областың херегел кооперациязынын садыг-белеткел организацяларынын ажылында дыка улуг четпестер бар. Чунун-даа мурнунда кадырлар-биле ажалдын четпеси. Боттарынын кем-бурдуулуг үлгединкиниң-биле кооперацияга улуг когаралдарын чедип турар отпуг дуржуктары болгаш тоянчыларнын садыг четкизинге хүлээп ап турары ховар эвес. 1951 чылда облуска самчыгалдар 4 миллион рубль ашкан. Оон-биле кады кадрларын шипти ап турары куду шынарлыг болганы-биле садыг ажалдакчыларнын үнер-кирер чоруу улгаткан. Ол чүүл кооперация ажылынга шактыктыг болуп турар. 1951

чылда садыгнын чүтге удуртукчу кадрларынн солчүшкуну 40 хуудан хөй болган, оон иштинде, — тос даргалар, сес садыг килдизинин эргелекчилери, белеткел конторазынын директорлары 9 кизи, база 12 кол бухгалтерлер халашкан. Бир эвес материалдыг чүүдлерин харылакчызы кижилерни база санаар болза оларнын хуузу оон-даа хөй.

Садыг ажалдакчыларын аразында политика-кижизидилгелер ажил кошкак чоруп турар, техникти өөредилге болгаш ажалдакчыларнын аттестация дузларынын ажалы таварылга харakterлиг болуп турар. Өөредилгенин бүгү-ле хевирлери-биле садыг болгаш белеткел ажалдакчыларын чүтге 25 хуу хаара туттунган.

Херегел кооперациязынын ажылы экижидеринин кол метод — социалистиг чарыш областың херегел кооперациязынын, райполарнын болгаш профвиеддеринин удуртулгасында хүн-бүрүнүн ажил-херээ болбайн турар. Оон ужурунда ол массалыг эвес, өзү барымдалаан харakterлиг болуп турар. Алдынган социалистиг хүлээлгелерин күүселдезин хыналдазы таварылга байдалдыг болуп, садыг болгаш белеткел организацяларынын мурнакчыларын методтары түннетиңиң хөйге непередилгези кошкак чоруп турар.

Херегел кооперациязынын ажылында бар болуп турар четпестер болза, областың херегел кооперациязынын баштаар чери, оон килдизтери садыг организацяларынга удуртулганы болгаш дуза көргүзүшү кошкак боттандырып, областың садыг килдизи бодунун элээнде херегел кооперацияларынын ажылынга контроль хыналданы болгаш углянышкынын чогуур негелдезинге чедирбей турарын түннелинде болган деп көөр.

Оон-биле чегелештир партиянын чамдык райкомнары херегел кооперацияларынын ажилын четче контролдувайын, садыг-белеткел ажалдакчыларын ортузунга политика-

кижизидилгелиг ажилды кошкак чорудуп, оларны боттарынын мурнуыга тургустунган сорулгаларын ыгыт чок күүседиринче угландырайн турар. Ол чорук Бай-Тайга, Тере-Хөл, Барыын-Хемчик районнарда бар.

1952 чылда областың херегел кооперациязынын элээн хөй ажалдакчылары садыг ажылында эрткен чылдың четпестерин өөренип көрбөөн болгаш четпес ажалдарын үргүлчүлөвүшөөн туралар. Бараан саарылгазынын январь планы областың херегел кооперациязынын талазы-биле 98 хуу күүсетинген, районнар талазы-биле план чүтге 11 херегел кооперацияларында күүсетинген. Ыраккы районнарда бараан чедирери кончуг оожум чоруп турар, ылангыч Каа-Хем болгаш Кызыл районнарда ындагы болуп турар.

Садыг-белеткел организацяларынын ажилын үндизин-биле экижидерде, эзулуг-ла культу-алы салгынын хандыралда, ажилчы чоннарнын болгаш колхозтарнын херегелдерин хандыралда областың херегел кооперациязынын, райполарнын удуртулганы хүлээнген ажылынга хары-салгалыг болгаш ак-сеткилдиг болуру негетинер.

Херегел кооперациязынын ажылы эки түннелдерин чедип алыр динге, чунун-даа мурнунда кадрлар биле ажалды экижилер кадрларын шипти аларда, таарыштыр тургузарда болгаш кижизидерде сталин чыгыш принциптерин шынгысы сагыларын хандырып, садыг четкизинче отпуг дуржуктары болгаш тоянчыларнын шургуп кирерин болдурбас. Ажалдакчыларнын политиктиг деннели болгаш ажалчы мергезинин хүн-бүрү бедидип, кадрларга амыдыралдык тааржыр байдалдарын тургузары чугула.

Садыг-белеткел ажалдакчыларынын ортузунда социалистиг чарышты организаптаарыга күрүүне албан черлеринин профвиед болгаш херегел кооперацияларынын ажалдакчылары боттары-биле хүн-бүрү ажалдаар ужурулуг, ону чорутпу-

шаан, социалистиг чарыштын түннелин калбаа-биле көргүзүп, садыг болгаш белеткел ажалдакчыларын мурнакчыларынн дуржулгазын непередир.

Областың садыг-белеткел организацяларынын ажалдакчылары садыг болгаш белеткел ажалдарында четпестерин барын билдир болгаш оларны дүргөн узуткаар хемчеглерин ап чорудар ужурулуг.

Оон-биле чегелештир 1952 чылда социалистиг чарыштын калбартышыкынынга үндизилээш, садыг болгаш белеткел организацялары шупту

Областың ажаалга кассаларына болгаш дузалаар комиссияларының ажылына хөй-ниитиниң көрүлдеси

Бистин чуртувуста боттайдрып турарывыс коммунисттик ниитиледи туруп тургузарына Күрүне бюджетиниң ужу-дузазы дыка улуг. Совет күрүне болза, Күрүне бюджетинге чыгынып кирген хөргонин ажал-агый болгаш культура көдүрүшкүңгө, чоңун материалды байдалың чагаайдырарына, Төрөөн чурттуң камгала кучүн быжыглаарына ажал-агый болгаш кулдуур ужу-дузазын кулдуурду. Чөпүлүктөрүңү, чонун материалды байдалың чагаайдырарына, Төрөөн чурттуң камгала кучүн быжыглаарына ажал-агый болгаш кулдуур ужу-дузазын кулдуурду.

ССРЭ-ниң бюджетиниң кирип турар орулгаларының үнер дөстөрүнүн бирээзи болза, чурттакчы чоңун ортузунга таралып турар күрүне чээшкини болур. Бистин күрүне чээшкини-нирвис болза, ажалы чонун коммунисттик ниитиледи тургузарына кирип турарынын бир хевирин болур. Күрүне чээшкиниден кирген ажал хөргон болза, ажал-агый болгаш кулдуур талазы-биле бүдүрүп күүсүдөр ажалдарче угланып турар болгаш оң артыкшылы болза, чурттакчы чоңа школаларыны, эмнегелерин, клубтарны туудушкуннарына хергедекти, оон ынай пенсия болгаш дузалачыларыны тыпсып турары болуп эгил кээп турар.

Оон ынай күрүне чээшкини болза, ойнап алышкынар дамчытыр чоңа улуг орулгалары берип турар.

Чүглө 1951 чылда бэзин чээли ойнашкынына 1 миллион 733 муң рубльди бистин областың чурттакчы чоңаарына төлөп бергенин чууга-лаарга-ла четир факт болур.

Бистин чуртувуста коммунисттик ниитиледи тургузар херекке чээшкини-нениң ролу болза, оу таралырына холбашкан ажалдарында чуртадары болур. Ол ажал болза, хөй-ниитиниң — ажалчыннарын, албан-хаакычтарын болгаш колхозчуларыны калбак киржилгези чоңа чедишкенин боттап шыдалымас.

Бо талазы-биле хөй-ниитини киржилгезиниң бир хевирин болза, күрүне чээшкини болгаш ажаалга кассаларының ажал-хөргөнө дузалаар комиссияларының ажылы болуп турар. Ол комиссияларының составына хөй-ниити ажалының талазы-биле эң идекейлик кижилер кирип турар болгаш оларны бүдүрүлгө болгаш албан черлеринге, колхозтар болгаш көдө Советтер бүрүзүгө тургузар.

Дузалаар комиссияларының кол сорулгалы болза, чээшкини кижилерин эң эки хандыры болур ылангы чээшкини облигациялары ынай шаанда ээлеринге тыпсыры, оу шын кадагаларыны айтыры, чээшкиниден ойнап алышкыныны тыпсып бээринге дузалажыры болгаш чурттакчы чоңа ажаалга кассаларына шыгжалдарыны кыларына кирип турарыны организастаары болуп турар.

1952 чылдын март 10-дан апрель 10-га чедир үениң иштинде күрүне чээшкини болгаш ажаалга кассаларының дузалаар комиссияларының ажылыны көрүлдөсү эрттирер дугайында шийтинри облукском үндүрүн.

Ол арга-хемчеглер болза, ажал-

нын, албан-хаакычтар болгаш колхозчулар ажаалга кассаларының ажал-хөргөнүгүн чурмуңуларынга калбаа-биле киржиринче, дузалаар комиссияларының ажылы идекейжеринче угланган. Дузалар комиссиялар болза, күрүне чээшкинини облигацияларын алган болгаш ажаалга кассаларында салыктын хаматтарыны хандырап ужурулур.

Ол хыналда чоруп турда ССРЭ-ниң улус ажал-агый хөргөндөриниң 1951 чылда үндүргөн күрүне чээшкининиң талазы-биле бижикиниң нернин үзе санажылгазын доозуп, облигациялары ээлеринге тыпсып турар ужурулур.

Ол ажалды ужу-дузазы болгаш улуг хөргөн болгаш улус ажаал-агый хөргөнү ССРЭ-ниң улус ажал-агый хөргөндөриниң чээшкиниге 39.670 бижикичелер бар болуп турары херечилеп турар.

Оон ынай хөй-ниитини көрүлдөсү болза, облигацияларын тиражар айы-биле ойнашкынына хынап көрүнгө база ужу-дузалы. Албан, бүдүрүлгелерге болгаш клубтарга, колхозтарга болгаш көдө Советтерге айтырып солдарын тургузар херек, оортан кандыг облигациялар ойнап турарын, таварышкан ойнашкыны кандыг чурмуңу-биле алырып билеп ал турар ужурулур. Айтырып солдуу бурузү чогуур тиражар-биле өй-шаанда хандырыткан турары эргежок чууга.

Хөй-ниитини көрүлдөсү чоруп турда, коммунисттик тургузушкунга бистин чээшкини-нениң ужу-дузазын масса чоңа тайылбырлап бээринге улуг кичээгенин салыр херек. Ол таныдылга ажалдарын чорудуп тургаш, бистин чээшкини-нениң капиталыстык чурттарыны чээшкини-нениң канчал-даа дөмей-лешпезин чоңа тайылбырлаар. Таныдылга ажалдарын чоруда чоңа бистин чээшкини-нениң кирген ажал хөргөнүн кайнаар барып турарын районнуң, көдө Советтин, колхозтун, азы бүдүрүлгениң иштинде боттук чүүлдөр-биле, ылангы ында тургустунуп турар эмнегел, школа болгаш өске-даа тудугдар-биле чигеллеп тайылбырлаар херек.

Канды-даа ажалды чедишкени шийтинрилдерде болуңу ажал-хөргөнө ынак, оу күзөлдө кылдыр кижилер негетинер. Ычангаш дузалаар комиссияларының составын шак ында кижилер-биле быжыглаары негетинер.

Энир чылын чамдык дузалаар комиссияларының составына ажал сзадар, чээшкини облигацияларың үр үеде ээлеринге чедире, кирген ажал хөргөнүн өй-шаанда дузалаа фактылар турганы-биле ам канчал-даа эптежи болгаш ужурулур.

Дузалаар комиссияларының ажал-хөргөнүгүн көрүлдөсү эрттирер районнуң коммунар болгаш көдө Советтер удурут, анаа сан органдары болгаш ажаалга кассалары шуут киржилгелик болуп ужурулур.

З. ИЦЕВ.

Кореяда болушкуннар

Улустуң армиязының Кол команддыларының дыңдады

ПХЕНЬЯН. Кореяны Улус-Демократтыг Республикасының Улустуң армиязының Кол команддыларының март 12-де медээлээни болза:

Кореяны Улустуң армиязының катыжышкыны кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле камгалалдың тулушкуннары эрги туруштарга чорударын үргүчүлөп турар.

Улустуң шериглериниң зениттик кезектери болгаш дайынның самолеттарын кедеп адар адыгы-анчылар дайынның үш самолөдун айдара аткан.

(СЭТА).

Индияны ажалчың аңгызының чангыс-эвин быжыглаар дээш

ПРАГА. Телепресс агентлиинин медээзин эзууга аларга, профвилдериниң Бүгү-индий конгресси таварыштыр профвилдериниң Бүгү-делегей конгресси кирип турар Барыын Бенгалияны профвилдер конгресси болгаш катышкан профвилдериниң конгресси ажалчың комитеттериниң катышкан хуралы ажалчың аңгыны эрге-ажы дээш ий профвиллер организастаарын катыштырарын шийтирилээн. Олар ий профвилдериниң төп органдарының өске штаттарга база шак ындаг базымыны кылыры сумелээн.

(СЭТА).

Италияда металлургия болгаш машина тудуунуң үлетпүрүңү ажалчыңарының ажал соксадышкыны

РИМ. Италияны үлетпүр төптөри Генуяны, Турини болгаш Миланың металлургия болгаш машина тудуунуң заводдарының ажалчыңнары март 12-де бүгү-ниитиниң үш шак ажал соксадышкыны чарлаан. Бо болза, металлургия болгаш машина тудуунуң үлетпүрүңү ажалчыңнарының ажал төлөвирин улгатыр дээш чурттун бүгү ажалчың чоңнары-биле кады чоруткан бирги бүгү-ниити ажал соксадышкыны болур.

(СЭТА).

Тайбын талаакчыларының америк дип конгрезин Мондевидеога чыылдырарын уругвай чазак хоругдап каан

НЬЮ-ИОРК. Нью-Иорк радиозунуң дыңнадып турарын эзууга аларга, тайбын талаакчыларының март 11-де Мондевидеога болуп ужурулур турган америк дип конгрезин эрттирерин уругвай чазак хоругдап каан.

(СЭТА).

Жолио-Кюриге Го Мо-жонун телеграммасы

ПЕКИН. Синьхуа агентлиинин март 10-да медээлээни болза: бо хун тайбын камгалалының болгаш америк агрессияга удур демиселдин кыдат улус комитетиниң даргазы Го Мо-жо американианың бактериологтуг чепсекти моон сонгаар ажылдарын болдурбазының шийтирилг хемчез Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлели алырын кийгирган телеграмманы Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң даргазы Фредрик Жолио-Кюриге чоруткан. Телеграммда чуугаалап турары

болза: «Кижигөөр арга чок бактериологтуг дайынны америк шериглер чорударын үргүчүлөп, амгы үеде оозун корей фронтундан Сонг-Чөөн Кыдаттын девискээринче кийдилер. Бодунуң байырлыгы тангыраанга шыңчы Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлели оун төнүңгүңгө чедир болдурбас дээш шыңгы хемчеглерин ап чорударына кыдат улус идегеп турар деп телеграммда оон ынай чуугаалап турар.»

(СЭТА).

Фредерик Жолио-Кюриның кыйгыры

ПАРИЖ. Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң даргазы Фредерик Жолио-Кюри бүгү делегейиң улустарына моон дараазында кыйгырыны үндүргөн:

«Америк чепсекти күштериниң Кореяга бактериологтуг чепсекти ажыглап турарының дугайында тайбын камгалалының болгаш америк агрессияга удур демиселдин кыдат улус комитетиниң даргазы Го Мо-жонун менээ медээлээни сагыш-сеткилди хайныктырып турар бижи-биле таныштым. Январын 28 биле февралын 17-ниң аразында үеде америк шериг самолөттөр Кореяда — фронтуга ышкаш, тылга база чуманың, холераның, тифтин микробтарын болгаш өске-даа коргунуч халламдарың аары-лары тарадып негеткен.»

Чагай угааның бүгү кижилерин угаан-болдынга кирип көрбөз бо кадыг-дошкун чорудулгала болган. Хиросим хоорайның чус-чус муң чурттакчыларын каш-ла секунданың дургузунда чок кылып узуткааныдан эвээш өвөс чүдөк-бужар кемниг-херектери-биле олар боттарың чүдүртүрлөр.»

Бактериологтуг чепсекти ажыглаан чорук болза, 1925 чылдын июнь 17-де Женевага ат салган Бүгү-делегей протоколун чөрчүтүрээни ол болур.

Бактериологтуг чепсекти япон шериглер Кыдатка ажыглаанар. АКШ-тын Кол штабы болгаш поллитиктиг ажылдакчылары боттарының ол чепсекти белекпей турарын болгаш оун ажылаарын бодап турарын шагдала медээлээнер.

Шак бо кем-херектиг үлгеднишкенин болза, Варшава болган тайбын талаакчыларының Бүгү-делегей конгрессиң хулаң алганы бактериологтуг, химикти болгаш массалык чок кылышкының өске-даа чепсектерин ажылдарын хооран резолюцияга Бүгү-улустун чагай сеткилдиг чорун илереткен шийтирилг-биле чөрчүтүр.

Стокгольм кыйгырын деткээн 500 миллион эр, херээж-ч кижилер ол хоругдаашкының негешиваан, моон ынай канды-даа өлүрүкчү чорутарың болу бэ-рин болдурбас дугайында боттарың чазгай сеткил-сагыжын илереткенер.

Бо хун улустар, оларга кыжанып турар айылдарың дугайында база оларны коргударын оралдажып турар коргунуч чепсектерин дугайында сеткил-сагыжын боттарыңга тургузарлар. Хөй-ниитини санал-оңалы бо кем-херекке удур туржур ужурулур.

Америк агресорларың Кореяда бактериологтуг чепсекти ажыглап турарына удурланышкыны

СОФИЯ. Америк агресорларың бактериологтуг чепсекти Кореяда ажылааныга Болгарияның ажалчың чоңнары удурланып турар.

Болгарияның Кызыл крестиниң Төп чөвүледи Кызыл крестин Бүгү-делегей комитетинче телеграммачоруткан, ында чуугаалап турары болза:

уруска өвөс, харын бүгү кижигөөр төрөлтөнгө айныдыгы болуп турар. Америк өлүрүкчүлериң Кореяда араатангы үлгедилерин доп-дооран соксадыр ужурулур.

Женева дугуржулгазын сагыры-биле бүгү хемчеглерин ап чорударыңа саналдап болгаш негеп турар болза, Амгы үеде анаа оларар болза, кем-буруулгаларың деткээни ол болур болгаш Бүгү-делегейиң улустарының мурундан силерге хары-салганы онааштырар апар.

Устүндө телеграммалар-биле бир дөмей телеграммалары Кытшкан Националь Организастаазына болгаш Кызыл крестин Женевада ниитилелиниң Лигазына база чоруткан.

(СЭТА).

Бирмада гоминданчылары АКШ боо-чепсек-биле хандырып турар

НЬЮ-ИОРК. Ассошиэтед Пресс агентлиинин Сонгу Тайландада турар корреспондентини Мэкбеттин дыңнатканын эзууга аларга Сонгү-чөөн Бирмада турар гоминданчы шериглер болза, Тайланд-биле бараан солдушкунунун дугайында дугуржулгага үндөзүлээн, үргүчү боо-чепсекти ап туралар. Гоминданчылар кара таапкыны үтер бооларга болгаш шериг херекселеринге орнап ап туралар.

Тайландыда яны-бүрү черлерден, оон иштинде күрүнениң албан хаакычтарыңдан, офицерлерден, салгыжылардан, а ол ышкаш аттарын парлагга дыңнадып болбас дыткы кижилерден алган дыңнадыкларга үндөзүлээн, Мэкбет болза, бараан солдушкунунун моон адаанда корум-чурум-биле боттанып турар деп дыңнаткан: салгыж болуп турар гоминданчы полковник болза, Чингмай жокуда турар штабы баштап турар. Ол штаб Бирма кызыгаарының чөөн талазыңче 10—20 миң черде турар болгаш Бангкокка чанкайшын элчин черин Бирмада гоминданчы шериглер-биле харылдааштырып турар эвеноз болур. Гоминданчы полковниктин сорулгалы болза, Бангкокка алган материалдарын, а ол ышкаш аш-чөм продуктуларын, хепти самолөттөр-биле ийикпе, демир оруктар-биле чорудары болур. Ол полковник элээн каш дузалакчыларын. Гоминданчылар сузырадып кылбаан кара таапкыны боо-чепсекке орнаары-биле Чингмай мөжузүңчө, оон союнда Бангкокке чорудуп турарлар.

«Бирма-танланд кызыгаарының бирма талазында байдалдар-биле таныш мен дээр бир дыңнадыкчы болза, ында турар кыдаттар мырынай чаз америк боолар туруп чораанын чокта чаа көргөн мен деп дыңнаткан. Ол-ла райондан келген өске бир дыңнадыкчы болза, кыдаттар (тодаргайлаарга, гоминданчылар) чокта чаа америк инженерлерин хайгааралы-биле аэродром туруп алган деп медээлээн» деп Мэкбет оон ынай дыңнаткан.

Кызыл хоорай чемпионының түннелдери

Чемпионаттың канчаар эгелээнин, бирги чер дээш демисел киржикчилерин аразыга канчаар чоруп турганын «Шын» солуга мурунда-ла бижитинген. Маргылдаа доостур чагаан тудум-на бирги чер дээш демисел улам-на чилегенче. Чүге дээр, киржикчи бурузү-ле бир дугаар болур дээш ийикпе турнир таблициясында байдалың экижер дээш демисел жип турган.

Оон ынай турнирнин бир киржикчиги эш Рубов хенертен албаның командировказыңче чорупкан, ойнакчыларның составында үне бергени байдалды улам-на нары-ыдаткан. Ол ылангыя Сорочкин биле Даваага таарымчалыг апарган, чүге дээр, олар ол шырык ойнакчы-биле салбас, анаа-ла сан азыр ужурулур турганнар.

Область чемпиону Сорочкин Кзылдың чемпиону атты база апар бе? дээрин Забалуев биле Морозовтун салышкыны харылдааш турган. Ол салышкына Морозов уткаш, тилекчилерге денежи берген.

Иянганаш 1—3 черлерин Сорочкин, Даваа болгаш Морозов 4-4 саннарлыг кылдыр үлешкенер.

Маргылдаа төнгөн, ыналза-даа тилекчи болгаш 1952 чылды хоорай чемпиону атты чеди алган чыдыраачы тодаргайлатымна.

Судья коллегиязының шийтинри эзууга тилекчилерин аразыга матч-турнирнин эрттирер: анаа ойнакчылар кижигөөр бурузү аразында 2—2 катал ойнаалар. Ол матч турнирнин түннелдерин хоорай чемпиону тодаргайлатымна.

В. ПОЛЕТАЕВ.

Делегей байдалының допчулалы

GERMANY-BILE TAIБЫН КРЭЭЗИ ДЭЭШ

Германия-биле тайбының керээзин чарарын дүргедилер дугайында дилег-биле ССРЭ-ниң, АКШ-тын, Англияны болгаш Францияның чазактарына Германияның Демократтыг Республикасының чазаның чоруткан бижи болза, чангыс аай, хамаарышпас, демократтыг болгаш тайбынга ынакшылыг Германия дээш немец улустун демиселиниң тодаргай илэрээшкини болур.

Германияның Демократтыг Республикасының Улустун палатазы бонн «чазакка» бижиң чоруткан, национал хуралга демократтыг сонгудалар чорудар дугайында айтырганы чуугаалажыры-биле Бүгү Германияны чөвүдөл хуралын чыылдырар болгаш тайбының керээзин чарарын дүргедилер дугайында саналдар кирген. Ыналза-даа бүгү герман улустуң амырлар эрге-ажыктарына таарып турар ол саналдары барыын-герман чагырыкчылар америк койжаларының айтывы-биле хулаң албаан. Ычангаш Германияны национал эрге-ажыктарын бонн бөлүү барымдалавайын турар деп чүве шуут билдингир апарган.

Харын-даа боннун өжөөн эрекчилери Барыын Германияны чаа дайын оода болдурарының оруу-биле улам ханылаан. «Шуманның планына» катыжар дугайында, Барыын Европаны камгалалы дээр чорукка катыжар дугайында бонн парламентиң үндүргөн шийтирилери болгаш бүгү ниитиниң шериг белектелини дугайында хоойлуну белекпей турары ол дугайын херечилеп турар.

Моон ужурунда Германияның чан-

гыс эптиг болурунга болгаш тайбынчеле немец улустун өзүп турар күзел чүткүлүн Германияның Демократтыг Республикасының илереткеси, дөрт улуг күрүнелерге бижиң чорудуп, тайбының керээзин чарарын дүргедилер дугайын дилээн.

Тайбын керээзи болза, герман милитаризмин катоп төртүгүнүн айылын чайладып, тайбынга ынакшылыг бүгү улустар-биле немец улустун ден эргелик болур чоруну хандырып, герман күрүнениң катыжарына болгаш тайбын хөжүрүңгө, база Европуга тайбын камгалаларына дөгүм дуза болур.

Германияның Демократтыг Республикасының чазаның чоруткан бижиниң дугайында Германияны рибхканшлери турган Вирт миңча деп медеглээн: «Чөөн талакы чазак болза, чүглө Чөөн болгаш Барыын Германияны аразыга бот-биттир билчил чорукту тургузарыңче Германияны ий кезектериниң чазактарын угландыарын күзеп турар өвөс, харын база тускай хүлээлгелергил эвилелчи дөрт күрүнелерин талазыңдан олче угландырын күзеп турар.»

Шынында Потсдам дугуржулгазына ат салган улуг күрүнелер болза, Германия-биле чөптүк тайбының керээзин чарар дугайында боттарыга байырлыг хүлээлгелерин алган. Ындыг турбуже, АКШ, Англия болгаш Франция боттары ат салганы дугуржулгазын чөрчүдүрүңү оруунче кирип, тайбын таарыштыргала немец улустун хоойлу эзууга күзөп чүткүлүн каш чылдар дургузулгача херекке албай келген Германияны Демократтыг Республикасының бижинге барыын та-

лакы күрүнелер амга чедир харын бербейн турары таварылга өвөс. Чүге дие, барыын талакы дөрт күрүнелер Германияны катыштырарын болгаш Европуга тайбыны быжыглаарын күзөвөй турарлар. Агрессия Атлантика Эвилелиниң чөвүлелиниң Лисабонга болган сессиязы Барыын Германияда тургустунуп турар немец-фашисттиг шериглерин «европа шерий» дээр шериге катыштырар дугайында шийтир үндүргөн чорук болза, бо дугайын база катоп бадаткап турар. Германия-биле тайбының керээзин чарар дугайында барыын талакы күрүнелерин бодалгазы болза, Германияның аңгыланчак чорун үр чылдар дургузулгача хевээр тургузарын болгаш оон барыын талакы областарын чаа дайын халдаашкыны чорударының сууру болдурар алырныга хамактын мурунда үндөзүлгөнгөн.

Германияның демократтыг республикасының чазаның чагаа бижин Совет Эвилелиниң чааа оларындыңдан мырыңдай сыр өске байдал-биле хүлээп алган. Тайбыны камгалалар болгаш быжыглаар полтиказында шыны Совет чазак февраль 20-де мыңча деп медеглээн: «Германия-биле тайбының керээзин чарар болгаш герман күрүнениң чангыс-аай болур чорун катоп тургузарын дүргедилер төлөдө, Совет чазак бодунуң талазында бүгү-ле бодунуң чүдүлдери кылар.»

Тайбын керээзи дээш немец улустун демисели көстүп көрбээни-биле калбак хемчээлди болуп, чоңун бүгү кезектери ол демиселче кирип турарын Германияның бүгү чүктөрүнден кээп турар хөй санның медээлери чуугаалап турар. Тайбыны быжыглаарының болгаш камгалаларының херээңге улуг салышкыны болур ол демисел болза, тайбынга ынакшылы-

дыг бүгү кижигөөр төрөлтөнүн хандышкыны болгаш деткимчезин ап турар.

ВЬЕТНАМ УЛУСТУН УЛУГ ТИЛЕГЛЕЗИ

Вьетнам улус ам чеди чыл дургузунда бодунуң төрөөн чуртунуң хосталазы болгаш хамаарышпас чорук дээш маадирлы-биле демисел жип турар. Чурттун девискээринин тозан хуузуң ам француз эжеликчилерин эжелелден хостаан: дайын ниитизи-биле 200 муң чыгың солдаттарыңдан болгаш офицерлеринден когараан.

Америк империалисттер Вьетнамны Муруну-Чөөн Азияга боттарыңа агресси политиканың чөлөгичиги болдурарын орадалжып турар. Вьетнам улуска удур демиселдин чорударда француз колонийжилерге америк империалисттер дузалачызын сөөлгү айларда улам күштелдирип турарлар. «Нью-Иорк таймс» солунун Вьетнамда корреспондентиниң медээлели турары болза: «АКШ-тын чорудуп берип турар чүдүлери кончү хөй санныг болуп турары-биле французтар оун дүжүрүп алырын организастаар дээш, онза хемчеглерин алыр ужурга таварышкан.»

Эрткен чылдын ноябрының ортан үезинде француз шериглер Сонгу Вьетнамга Ханойнун муруну барыын талазында 60 километр черде Хоа-Бинь хоорайны районунга дайын чорудулгазын калбартып эгелээн. Ужар-чүүлге болгаш артилерияга деткимчен 20 муң ажыг кижини тулушкунуңе кирген. Калды-дошкун тулушкуннар калбарган, оон түннелинде эжелекчилер улуг когаралдар таварышкынар. 1951 чылдын ноябрь 15-тен 1952 чылдын февраль 15-ке чедир үениң дургузулгача Сонгу Вьетнамның фронтундагы бэзин 20.587 француз солдаттар бол-

гаш офицерлер өлүрткен, балыгланган болгаш тугтурган. Быжыглангышкының 197 черлерин болгаш хөй санныг техниканы дайын узуток катырган болгаш хунаатырган. Адактын сөөлүнде француз шериглериниң улуг күштери барык бурузү-биле бүүлээлгенин. Февраль 23-те Улустун шерий Хоа-Бинь хоорайны ээлеп алган.

Хоа-Биньниң хосталганы болза, элээн каш чедишкениң тулушкуннарын чоруткан Улустун шерийниң улуг тилеглези болур. Уш айлар дургузулгача чоруткан тулушкуннарының түннелинде каш миллион чурттакчы чоңунг девискээр хосталган. «Хоа-Бинь дээш тулушкуннарының түннели Инди-кылатта дайынның бүгү чорулгазын шийтирилеп болур» деп француз шеригниң төлөлекчизини бо чылдын январь ортан үезинде медеглелин айтуп көргөн.

Вьетнам улустун Хоа-Биньге болган тилеглезиңиң улуг ужу-дузазы реаксылыг парлагга бэзин минип бижири ужурга таварышкан. Чижээ, «Дейли мейл» деп англи солунуң бижи турары: «Ол болза, 1951 чылдын ноябрьда эгелээн француз шериглериниң шийтирилг шаваар халдаашкынының буступ дүшкени болур, французтар ам мурунку черлеринде дедир барган, ыналза-даа оларның кужу мурункузуңдан дыка кошкан.»

Вьетнам улустун чаа тилеглези болза, Вьетнамны Демократтыг Республикасының болгаш оон шериниң чедишкениң хөжүң, быжыканының түннели, француз колонийжилерге болгаш америк империалисттерге удур демиселче вьетнам улустун бүтү күштериниң салышкынының түннели болур.

Н. МОЛЧАНОВ.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетиниң кудумчузун, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харымсалгалыг редакторунуң 8—62; харымсалгалыг редакторунуң орадакчызының, партия амырларының, культура болгаш уран-чүтү клдиктериниң—3—88; харымсалгалыг секретарының, — 4—98; пропаганда болгаш агитация, көдө ажал-агый, Улетпүр болгаш транспорт, чагаа клдиктериниң—3—68; иштиң информация, бугалдарының —3—85.